

De Huisarts - n°1037

15 december 2011

Benelux gewonnen voor verwijsplicht bij euthanasie

De wetgeving over euthanasie verschilt dan wel in België, Nederland en Luxemburg, de bevolking in de drie landen heeft wel gelijklopende en behoorlijk vooruitstrevende gedachten over de aanpak van het levenseinde. Dat blijkt uit een nieuwe enquête die werd voorgesteld op de speciale conferentie over het levenseinde in het Benelux Parlement. Die beveelt aan dat artsen die euthanasie weigeren, voortaan worden verplicht om hun patiënten snel door te verwijzen naar een collega die daar wel toe bereid is.

Het Benelux Parlement, samengesteld uit volksvertegenwoordigers uit de drie landen, is in het leven geroepen om adviezen te geven aan de nationale parlementen en overheden. Zo lag dat Benelux Parlement onder meer al aan de basis van een akkoord dat ervoor zorgde dat ziekenwagens grenzen mogen overschrijden, zonder dat patiënten moeten worden overgeladen in ambulances van het andere land. Nu neemt het Benelux Parlement het voortouw om de euthanasiewetgeving in de drie landen meer op elkaar af te stemmen. "België, Nederland en Luxemburg zijn de drie enige landen die over zo'n wet beschikken maar tussen de landen onderling zijn er nog heel wat verschillen die maken dat de wilsverklaring van een Belg bijvoorbeeld niet kan toegepast worden in Nederland of Luxemburg en vice versa", zegt commissievoorzitter Maya Detiège.

Doorverwijzing

De conferentie, die werd georganiseerd door het Benelux Parlement, de Nederlandse Vereniging voor het Vrijwillig Levenseinde (NVVE) en Leif, kwam tot een consensus over aanbevelingen rond enkele knelpunten. Voorzitter Detiège: "We willen de drie regeringen onder meer adviseren om een verwijsplicht voor artsen door te voeren, naar het model van Luxemburg waar dit vandaag binnen 24 uur moet gebeuren. Nu moet een patiënt met euthanasiewens in ons land zelf op zoek gaan naar een andere dokter, wanneer zijn eigen arts euthanasie weigert. De nieuwe aanbeveling wil artsen verplichten om door te verwijzen en om hun patiënten tijdig te informeren indien zij ethische bezwaren hebben tegen euthanasie. Daarnaast moet er ook een lijst worden opgesteld van artsen die bereid zijn euthanasie toe te passen en naar wie kan worden doorverwezen."

Andere aanbevelingen vragen om de wilsverklaringen te respecteren in de drie landen, en om ze onbeperkte geldigheid te geven (in plaats van ze om de vijf jaar te moeten herbevestigen zoals in ons land). De conferentie wil ook dat de overheden patiënten beter informeren over hun rechten in verband met het levenseinde. Vandaag wordt die rol vooral opgenomen door de Leif-artsen.

Wilsverklaring en minderjarigen

De Belgische en Luxemburgse euthanasiewetten hebben zich gespiegeld en geïnspireerd op de Nederlandse wet, die er eerst was, maar er blijven toch enkele opmerkelijke verschillen. "In België en Luxemburg is een geschreven en geregistreerde wilsverklaring nodig, die vijf jaar geldig blijft. In Nederland volstaat een mondelinge bevestiging en blijft zo'n verzoek onbeperkt geldig. Dat is niet altijd een voordeel want in de praktijk merken we dat artsen

twijfelen aan de geldigheid wanneer een verzoek om euthanasie al 20 jaar oud is", preciseert Petra De Jong van de NVVE.

Een ander punt van verschil zijn de toepassingsvoorwaarden. In Nederland is euthanasie ook mogelijk als de patiënt haar of zijn wil niet meer kan uiten, door dementie of coma. Een vooraf opgemaakte wilsverklaring kan hier uitgevoerd worden. "In België en Luxemburg kan dat alleen in geval van onomkeerbare coma. Ook de leeftijdsgrenzen lopen uiteen. In Nederland mogen ook minderjarigen vanaf twaalf jaar om euthanasie vragen, in de andere landen is het alleen toegelaten voor meerderjarigen. We zouden die verschillende wetten rechtsgeldig en indien mogelijk gelijkvormig moeten maken in de drie landen", pleit De Jong.

Weigerarts

Haar pleidooi wordt alvast gesteund door de enquêteresultaten die in opdracht van de NVVE peilden naar de houding van de Benelux-bevolking tegenover de uitbreiding van euthanasie. Zo is maar liefst 80 % van de ondervraagden ervoor gewonnen dat een zogeheten 'weigerarts' zijn patiënt moet doorverwijzen naar een collega-arts die daar wel toe bereid is. Ruim driekwart van de inwoners vindt ook dat mensen die beschikken over een schriftelijk euthanasieverzoek in de gehele Benelux medische hulp moeten kunnen krijgen bij het beëindigen van het eigen leven. Ongeveer evenveel mensen wil dat wilsverklaringen onbeperkt geldig blijven.

Opvallend is ook dat heel wat mensen er geen probleem mee hebben om de toepassing van euthanasie te verruimen. Zo moet het voor 72 % van de ondervraagden kunnen dat jongeren met toestemming van hun ouders hun arts om euthanasie kunnen vragen. Levensbeëindiging moet ook worden toegestaan bij dementerenden die vooraf een schriftelijk verzoek opmaakten (66 %), bij comapatiënten (70 %) en bij uitbehandelde chronische psychiatrische patiënten die ondraaglijk lijden (74 %). Veel minder begrip is er voor de doodswens van mensen die vinden dat hun leven erop zit, het voltooide leven, en die wensen te sterven. Hier kan slechts 37 % zich vinden in hun euthanasieverzoek.

"De enquêteresultaten geven aan dat een groot deel van onze bevolking rijp is voor een uitbreiding van de euthanasiewetgeving, terwijl de meeste politieke partijen koudwatervrees vertonen. Daarom roepen wij als Benelux Parlement de politici op om te luisteren naar wat er bij de bevolking leeft en het debat over een herziening van de wet te heropenen", besluit Maya Detiège.

Kari Van Hooric